

A GYÜMÖLCSFAISKOLAI TERMESZTÉS NÖVÉNYVÉDELMI KÉRDÉSEI

SÁROSPATAKI GYÖRGY

mérnök, üzletkötő

ZENIT KFT. CIBA GEIGY AG BASEL

Magyarországi Képvisellete

Növénytermesztési tevékenység a termesztés biztonságát szolgáló gondos növényvédelem nélkül elképzelhetetlen. Különösen vonatkozik ez a faiskolai termesztésre, ahol az egységnyi területen előállított termék nagy értéket képvisel. Másrészt új ültetvény létesítésénél elengedhetetlen követelmény, hogy a szaporítóanyag kórokozóktól és kártevőktől mentes legyen.

A faiskolákban védekeznünk kell:

- a nematódák,
- a gyomok,
- a rovarkártevők,
- a gombabetegségek,
- a és a mikroelem- ellátottság zavarából származó élettani megbetegedések ellen.

Védekezés a nematódák ellen

Brown szerint, ha 100 ml talajban

20 Xiphinema

100 Helicotylenchus

100 Pratylenchus vagy ennél több nematóda található, ott effektív gyökérvárosodással kell számolni. Ez veszélyezteti a csemeték gyökérvégződését és fejlődését. Egyes fajok mint vektorok, vírusbetegségek lokális terjesztésében játszanak szerepet.

A kártétel a legeredményesebben Shell D-D-s talajfertőtlenítéssel hártható el.

A talajfertőtlenítést feltétlen előzze meg a beültetésre vagy magvetésre kijelölt terület nematódavizsgálata, melyet a faiskolai művelésbe vételt megelőző év nyarán célszerű elvégezni.

Azokban a táblákban, ahol a nematódaszám eléri vagy meghaladja a Brown szerinti küszöbértékeket, ott feltétlen védekezzünk. Ahol az egyedszám alacsonyabb, ott a fertőtlenítés elhagyható.

A Shell D-D-s talajfertőtlenítés költséges beavatkozás, ezért csak akkor és ott használjuk, ahol feltétlen szükséges. Ehhez nyújt biztos támpontot az iskola létesítésére kerülő területek megelőző nematóda vizsgálata.

Amennyiben a talajfertőtlenítés indokolt, úgy 600 liter Shell D-D-t juttatunk a talajba hektáronként az őszi forgatással egyidőben.

A nematódakártétel mérvére jellemző, hogy tömeges fertőzöttségnél az I. oszt. oltványkinyerés harmadára csökken a D-D-vel kezelt nematódamentes területhez képest.

A nematódakártétellel szemben a legérzékenyebb a vadkajszi és vadőszibarackalanyú állomány. A sajmeggy és M4-es alanyközepesen érzékeny. Myrobalán és vadkörte alanyok toleránsnak hatnak.

Az elővetemény is jelentős szerepet játszik a nematódaszám alakulásában. Lucerna vagy paradicsom elővetemény után magasabb nematódaszámmra lehet számítani. Gabona vagy kukorica elővetemény után a nematóda-egyedszám alacsonyabb. Ezért ha a faiskolát lucernatörésre telepítjük, a terület előzetes nematódavissgálata feltétlen indokolt.

Vegyszeres gyomirtás

Mivel a faiskolát rendszeresen öntözzük, ezért lazító talajmunkára feltétlen szükség van, így a vegyszeres gyomirtással 2–3 kapálást takaríthatunk meg.

A gabona elővetemény a gyomok elleni védelemben is a legelőnyösebb. A gabonák tisztán adják át a talajt, gyomirtószer-maradvány nem zavarja a faiskola-állomány fejlődését. A kalászosok betakarítása után viszont gondoskodni kell a terület mechanikai tisztántartásáról.

Évelő kétszikű gyomok kiterjedt előfordulásánál, az elővetemény tarlóján zöldellő, évelő gyomállományt 2-4-D-vel kezelve, eredményesen elkerülhető a gyomfajok faiskolán belüli felszaporodása.

Almaalanyok jól tűrik a triazin típusú gyomirtószereket, 2 kg/ha hatóanyagot is elviselnek. A kétszikű gyomok elleni védelem 2,5–4 kg/ha Hungazin DT-vel megoldható, az adagot felezve pre és postemergensen. A magról kelő egyszikű gyomok ellen a Hungazin DT-t 2,5–3,5 l/ha Dual-lal kombináljuk.

Ha a triazin szermaradvány a tervezett utónövény szempontjából problémás, pl. nem kukorica követi az iskolát, a gyomirtás 2,5–3,5 kg/ha Maloran és 2,5–3,5 l/ha Dual kombinációjával megoldható.

Csonthéjasoknál 1,5–3 kg/ha Maloran és 3 l/ha Dual javasolható. A meggyoltványok érzékenyebbek, itt Malorából 1,5–2 kg/ha, Dualból változatlanul 2 l/ha adható.

E kombináció hatása júniusban postemergensen juttatott 0,8 kg/ha Hungazin DT-vel növelhető.

Az őszibarack a legérzékenyebb a gyomirtószerekkel szemben, ezért a Maloran dózis itt nem lehet 1,2—1,5 kg/ha-nál több, Dualból változatlanul 3 l/ha adható.

Itt szeretném felhívni a figyelmet Sipos Zsigmond és Magyar János — A faiskolai gyomirtás újabb lehetőségei — című, a Növényvédelem 1981. januári számában megjelent értékes cikkére, mely egy sor gyakorlatban bevezethető új gyomirtási technológia üzemi kipróbálására tesz javaslatot.

Rovarkártevők elleni védelem

A rovarkártevők közül a fő hangsúlyt az atkák, tripsek, levéltetvek, sodrómolyok és a körtebolha elleni védelemre kell helyezni, ezért célszerű olyan inszekticidet használni, mely szívó- és rágókártevők ellen egyszerre hat, és természetesen kedvező munkaegészségügyi várakozási idővel rendelkezik. A Dimecron Phosdrin és Ekalux jól megfelel e követelményeknek.

Ha csak levéltetű ellen védekezünk, a Pirimor adja a legjobb hatást. Körtebolha ellen a szintetikus piretroidok használhatók a legeredményesebben. Nyár közepétől kapjon nagyobb hangsúlyt az atkák és tripsek elleni védelem, hogy a felszedésre, majd telepítésre kerülő állomány lehetőleg kártevő mentes legyen.

Gombabetegségek elleni védelem

A gombabetegségek elleni védelemben nem hagyható el az olajos vagy réztartalmú téli lemosó permetezés.

Őszibaracknál a fő hangsúlyt a korai tafrina elleni Orthocidos és a Clasterporium elleni kezelésekre kell helyezni.

Cseresznyénél, meggyénél, szilvánál a levéllikasztó gombákat Dithane M 45-el, Polyram Combi-val tarthatjuk ellenőrzés alatt.

Almásoknál meghatározó a lisztharmat és varasodás elleni tökéletes védelem. Varasodás ellen elsősorban a Dithane M 45 jöhet számításba, de igen jó hatású, különösen a levélkárosodás ellen a Polyram Combi és Antracol is.

Lisztharmat ellen a kolloid kén készítmények Karathane-nal kiegészítve adnak megfelelő hatást.

Súlyos járványveszélyben jó szolgálatot tesz a Rubigan, mely egyszerre véd a lisztharmat és a varasodás ellen. A Rubigan használatánál ügyelni kell a pontos dozírozásra.

A varasodás és lisztharmat elleni együttes védelem egyik új perspektivikus szere a Ciba-Geigy Sonax C 52 WP elnevezésű készítménye, mely jelenleg a NAK kísérleteiben szerepel.

A Sonax hatóanyaga szisztémikus, az új növedékbe transzlokálódik és belülről védi a növényt. Hatásmechanizmusa az ergosterol gátláson alapul, így

a másodlagos appresszorium-képzést blokkolja. 3—5 napos kuratív hatással rendelkezik, ezért különösen a varasodás járványveszélyes periódusaiban nagy védelmi biztonsággal használható. Phodospheera elleni hatékonysága és szintén kuratív hatása alkalmassá teszi a rügyfertőződés kivédésére és a következő évi primer infekció kialakulásának meggátolására. A Sonax használata különösen a faiskolák öntözött almaállományának védelmén fog sokat könnyíteni.

Mikroelemhiányok gyógyítása

Faiskoláinkban leggyakrabban vashiányos klorózissal és cinkhiány okozta levélrozettásodással találkozunk. A jelenséget egyrészt a talaj 7 feletti pH értéke, magas mész vagy mangántartalma, esetleg a túladagolt foszformútrágyázás okozza. Ott ahol a talajvizsgálati adatok erre utalnak, ne várjuk meg a tünetek kialakulását, mert éppen a faiskolai kultúra rövid helyben maradása miatt a megelőző kezelés rentábilisabb és eredményesebb, mint a már beteg sárguló állomány gyógyítása.

Megelőzés: a vashiány tünetei nem alakulnak ki, ha a talajelőkészítéssel egyidőben 5—15 kg/ha Sequestren 138 Fe vaskelátot adunk. A Sequestren 138 Fe készítményt vízben oldva egyenletesen a talajfelszínre permetezzük, és kombinátorral bedolgozzuk. Ezt követheti a magvetés.

Gyógyítás: ott ahol súlyos vas-, illetve cinkhiány tünetek jelentkeznek, és megelőző kezelés nem volt, hektáronként 20—40 kg Sequestren 138 Fe-t vagy Sequestren Na₂Zn-t kell a talajfelszínre, lehetőleg a sorokra szórni, majd a gyökérszónába jutás elősegítésére beöntözni.

Közepes vagy enyhe tünetek Sequestren 330 Fe vagy Na₂Zn-es lombkezeléssel gyógyíthatók.

A lombkezeléseket a rendes permetezésekkel kombináltan 4—6 alkalommal adjuk, bő léhasználattal. A Sequestren dózis ez esetben mindkét készítményből 1—2 kg/ha kezelésként.

A Sequestren monokelátok a mikroelemeket a növény számára gyorsan felvehető, biológiailag aktív formában és nagy mennyiségben tartalmazzák, ezért összehasonlíthatatlanul jobban hatnak, mint más mikroelem- vagy lombtrágya-készítmények.